

Karolina Hapoń

Zróźnicowanie głównych kierunków i natężenia migracji wewnętrznej w układzie gmin w województwie lubelskim w latach 2000–2020

Streszczenie

Tematem artykułu jest zróźnicowanie głównych kierunków i natężenie migracji w układzie gmin w województwie lubelskim w latach 2000–2020. Proces migracji istotnie wpływa na sytuację ekonomiczną i społeczną społeczeństwa powodując m.in. wyludnianie się regionu. Celem było przedstawienie zróźnicowania ruchów ludności wewnątrz województwa. Użyte zostały liczne wskaźniki jak sporządzone na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego. Przeprowadzone badania wykazały, że w szczególności w mniejszych ośrodkach miejskich odnotowuje się tendencję do zauważalnego odpływu ludności. Ponadto uwidacznia się proces suburbanizacji zwłaszcza z Lublina do Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego, który jednocześnie jest szczególnie atrakcyjnym miejscem do zamieszkania dla pozostałych mieszkańców województwa. Dodatkowo analiza wykazała duże różnice pomiędzy regionami. Ważne jest zatem podjęcie sprecyzowanych działań mających za zadanie ograniczyć dysproporcje pomiędzy gminami dla lepszego rozwoju całego województwa lubelskiego.

The diversity of the migration routes and their intensity regarding the communes constituting the Lubelskie Voivodeship in the years 2000–2020.

Abstract

The subject of the thesis is the diversity of the migration routes and their intensity regarding the communes (PL: gmina) constituting the Lubelskie Voivodeship in the years 2000–2020. The migration process significantly affects the economic and social status of the society causing, among others, depopulation of the regions. The aim of the study was to present the diversity of population movements within the voivodeship. Numerous variable measurements were taken to evaluate the data collected by Statistics Poland (PL: Główny Urząd Statystyczny). Studies have shown growing depopulation, especially in smaller towns. In addition, the process of suburbanization is gradually taking place, with population migrating especially from the city of Lublin, which at the same time remains a particularly attractive location to live to other citizens of the Lubelskie Voivodeship, to its suburban areas. Furthermore, the analysis has revealed substantial disparities between regions. It

is important to implement measures aimed at mitigating disparities among municipalities to foster the overall development of the entire Lubelskie Voivodeship.

Słowa kluczowe: kierunki migracji, Lubelski Obszar Metropolitalny, migracje wewnętrzne, województwo lubelskie

Key words: migration routes, Lublin Metropolitan Area, internal migration, Lubelskie Voivodeship

Received: 30 October

Accepted: 15 December

Otrzymano: 30 października

Zaakceptowano: 15 grudnia

Sugerowana cytacja / Suggested citation: Hapoń K. (2023). Zróżnicowanie głównych kierunków i natężenia migracji wewnętrznej w układzie gmin w województwie lubelskim w latach 2000–2020. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Geographica*, 19, 121–136, doi: 10.24917/20845456.19.8

Wprowadzenie

Migracje, mobilność przestrzenna lub ruch wędrowniczy jest to zmiana miejsca zamieszkania stała bądź czasowa z jednoczesnym przekroczeniem granic państwa lub administracyjnych. W zależności od typu ruchu ludności, można wyróżnić terminy: „odpływ ludności” i „emigracja” polegające na przenoszeniu się w inne miejsce pobytu bądź „ludność napływowa”, „imigranci” związana z przenoszeniem się ludności w nowe miejsce. Wszyscy ludzie uczestniczący w tym procesie to migranci (Jelonek, Soja, 2013). Przemieszczanie się ludności jest naturalną cechą każdej cywilizacji, jednakże przyczyny ruchu mogą być zróżnicowane.

Województwo lubelskie, podobnie jak inne regiony Polski, staje w obliczu przemian migracyjnych. Przez ostatnie lata migracje szczególnie wpływają na życie mieszkańców regionu i jego gospodarkę. Z tego powodu ważne jest zrozumienie powiązań i przyczyn przemieszczania ludności by przeciwdziałać negatywnym zjawiskom wpływającym na jakość życia społeczeństwa. Do czołowych motywacji migracji wewnętrznych w Polsce należą sprawy rodzinne, a także warunki mieszkaniowe (Lewandowska-Gwarda, Antczak, 2015). Przygraniczne położenie województwa lubelskiego dodatkowo powoduje odpływ ludności lokalnej do innych województw z powodu poszukiwania lepszych warunków do życia. Przez wieloletnie ujemne saldo migracji wewnętrznych i przyrost naturalny liczba mieszkańców województwa z roku na rok maleje. Problem wyludnienia szczególnie dotyka mniejsze jednostki administracyjne, stwarzając pogłębiający się problem ekonomiczny, przed którym staje województwo lubelskie.

Głównym celem niniejszego artykułu jest przedstawienie zróżnicowania i głównych kierunków migracji w województwie lubelskim w latach 2000–2020, a także procesów migracji wewnętrznej zachodzącej na Lubelszczyźnie. Materiał do badania pochodził ze wszystkich gmin województwa lubelskiego. Do realizowania założenia zostały wyznaczone cele szczegółowe: zbadanie współczynnika napływu, odpływu i salda, ukazanie zlewni migracyjnej dla Zamościa, Chełma i Lublina, identyfikacja kierunków migracji ukazana poprzez schematy przepływów.

Główny trzon artykułu tworzy jego część analityczna. Podczas badań wykorzystane zostały metody statystyczne oraz analizy i krytyki piśmiennictwa, a dane

do analizy procesów demograficznych zostały pozyskane z Głównego Urzędu Statystycznego. Warto nadmienić, iż dane na temat migracji mogą się różnić z powodu braku dokładnego odnotowywania przemieszczeń ludności.

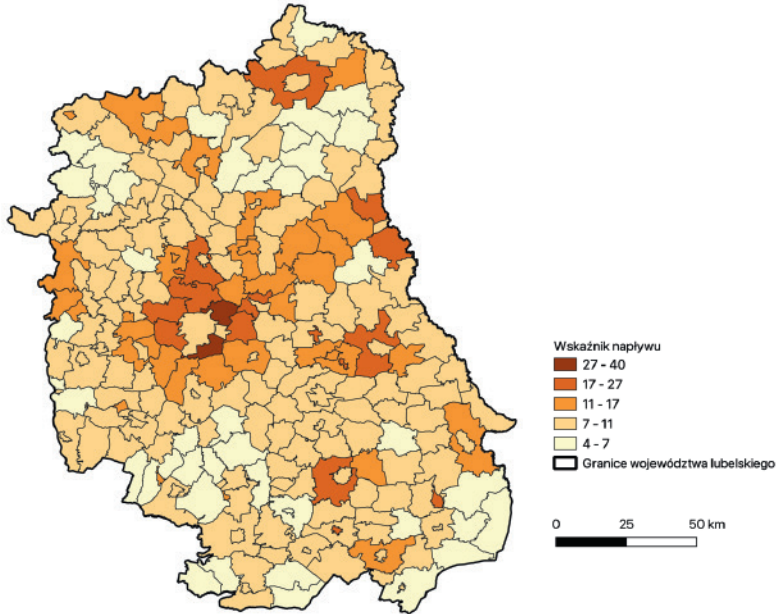
Napływ ludności

Porównując napływy międzywojewódzkie pomiędzy 2000 oraz 2020 rokiem, założyć można, że województwo lubelskie obecnie notuje znacznie mniej zameldowań. W 2000 r. z Polski na Lubelszczyznę wyemigrowało około 4 tys. osób, natomiast w 2019 i 2020 r. było to już około 3,5 i 3 tys. osób. Spadek napływu występuje również wewnątrz województwa lubelskiego. Na początku badanego okresu liczba zameldowań wynosiła nieco ponad 19tys., natomiast w 2019 r. i 2020 r. było 18,5tys. oraz 15tys. Trzeba wziąć pod uwagę, że dane za rok 2020 mogą być zaniżone ze względu na sytuację epidemiologiczną na świecie oraz towarzyszące temu trudności w przemieszczaniu się.

W latach 2000–2003 największy współczynnik napływu ludności skupiał się wokół większych ośrodków miejskich. Najwyższa wartość wskaźnika wystąpiła w gminach Wólka (w) (36,7‰), Krasnobród (mw) (28,8‰) oraz Chełm (w) (27,6‰). Gminami z najniższymi wartościami były Borzechów (w) (1‰), Wola Mysłowska (w) (3‰) oraz Stoczek Łukowski (w) (4‰). Napływ do głównych ośrodków miejskich wynosił 8,9‰ dla Lublina, 9,8‰ dla Zamościa i 10,6‰ dla Chełma, więc są to wyniki kilkukrotnie niższe od największych wartości w województwie. Natomiast w latach 2018–2020 przodowały gminy wiejskie Głusk (40‰), Wólka (27‰) oraz Mełgiew (24,7‰), które wchodzą w skład strefy podmiejskiej Lublina. Ponownie widoczny jest największy napływ wokół większych miast. Najniższe wartości wskaźnika wystąpiły w gminach wiejskich Mircze (3,9‰), Rossosz (3,6‰) oraz Godziszów (3,6‰). Średnia wartość współczynnika napływu dla województwa lubelskiego spadła z 10,1 do 9,3 promili. Wskaźnik obniżył się dla Zamościa (8,6‰) i Chełma (7,5‰), a natomiast zwiększył dla Lublina (9,9‰).

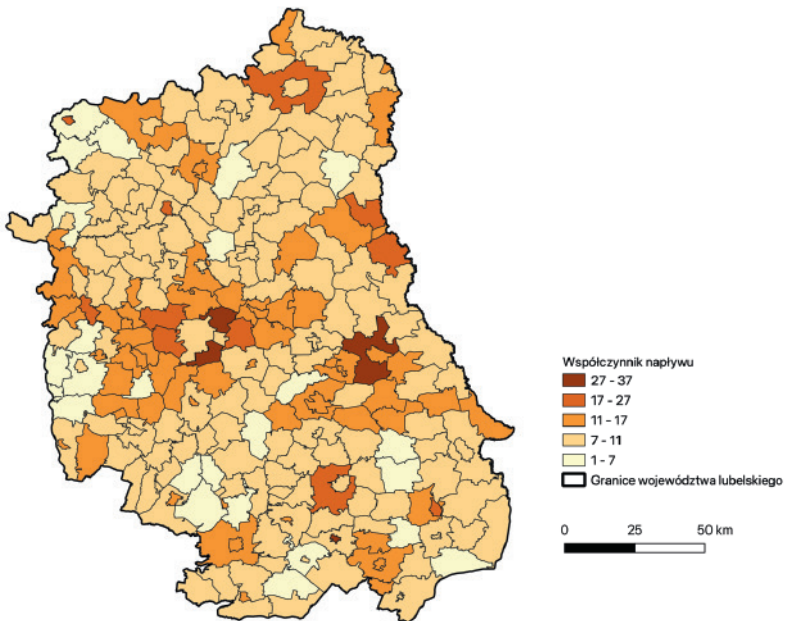
Odptyw ludności

Jednym z problemów województwa lubelskiego jest odptyw ludności. W 2019 r. wyemigrowało stąd 28 tys. osób, a w 2020 r. – 22 tys. Porównując współczynnik odptywu ludności dla trzechleci 2000–2003 oraz 2018–2020, to właśnie drugi okres średnio notuje większe odptywy ludności. W pierwszym badanym okresie największe współczynniki odptywu notowała wschodnia część województwa, szczególnie regiony przygraniczne. Najwyższy współczynnik odptywu w latach 2000–2003 wystąpił w gminach: Kazimierz Dolny (mw) (21‰), Dęblin (m) (20,8‰) i Ulhówek (w) (19,7‰), natomiast najniższe wartości współczynnika miały gminy wiejskie: Serniki (6,7‰), Aleksandrów (7,4‰) i Jabłonna (7,5‰). Z kolei w latach 2018–2020 najwyższa wartość współczynnika była w gminach miejsko-wiejskich Łęczna (24,4‰), Rejowiec (23,7‰) i Annopol (21,3‰). Najmniejszy odptyw w tych samych latach zanotowały gminy wiejskie Markuszów (7,3‰), Abramów

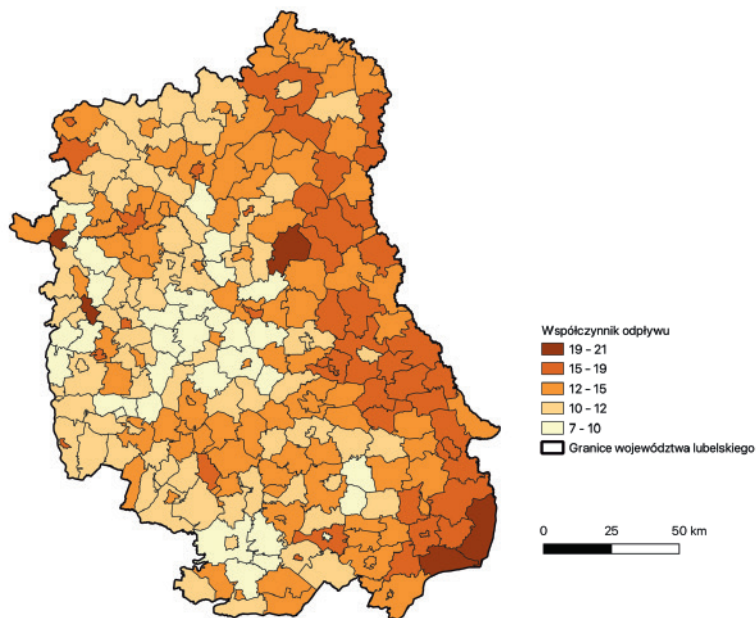
Ryc. 1. Współczynnik napływu ludności w województwie lubelskim w latach 2000–2002 (w ‰)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

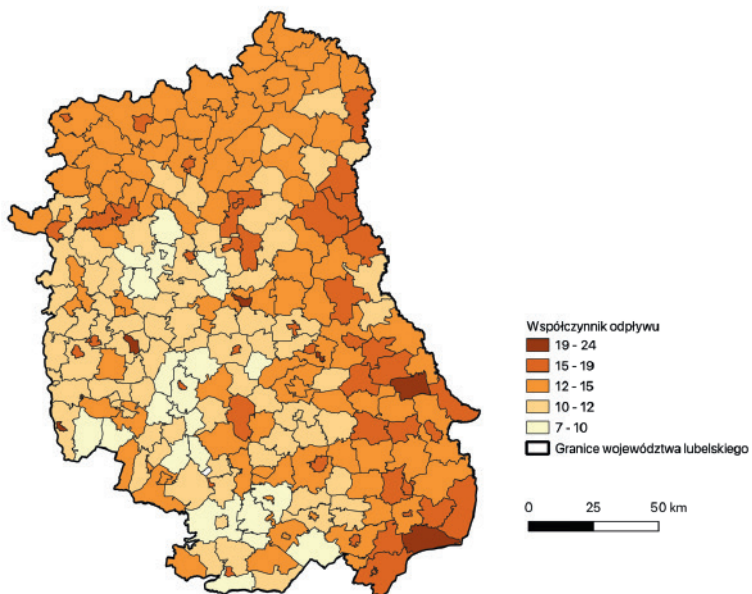
Ryc. 2. Współczynnik napływu ludności w województwie lubelskim w latach 2018–2020 (w ‰)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 3. Współczynnik odpływu ludności w województwie lubelskim w latach 2000–2002 (w ‰)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 4. Współczynnik odpływu ludności w województwie lubelskim w latach 2018–2020 (w ‰)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

(7,5‰) oraz Garbów (7,6‰). Średni odpływ w gminach województwa lubelskiego w latach 2000–2003 wyniósł 12,3‰, a w latach 2018–2020 – 12,5‰. W głównych ośrodkach miejskich współczynnik odpływu wyniósł na początku badanego okresu 9‰ dla Lublina, 11,5 ‰ dla Zamościa i 11,2 ‰ dla Chełma. Wartości dla tych miast w latach 2018–2020 wyniosły kolejno 10,7 ‰ dla Lublina 15,4 ‰ dla Zamościa i 15,6 ‰ dla Chełma, więc widać wzrost odpływu ludności z centrum miast.

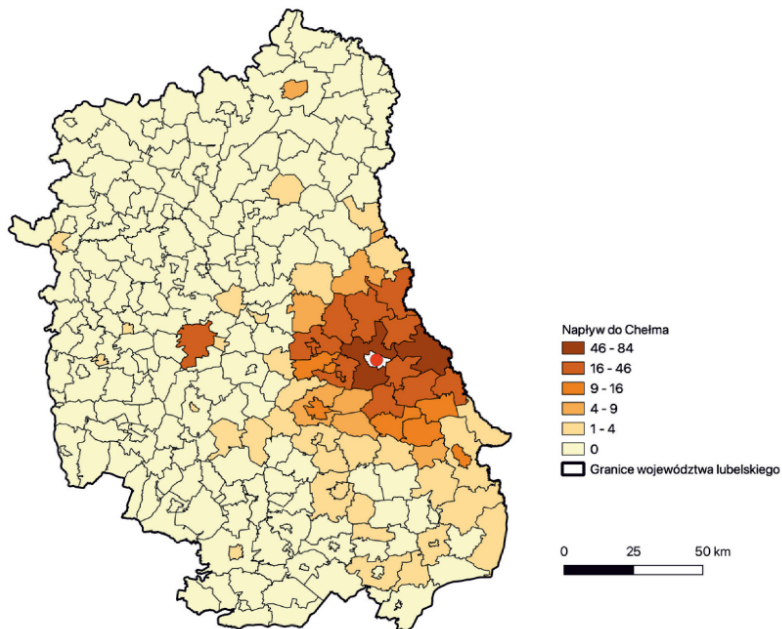
Odpływ ludności z województwa lubelskiego ma wiele negatywnych skutków dla rozwoju regionu. Przede wszystkim mniejsza liczba ludności, czyli mniej podatników, wpływa na zmniejszenie dochodów do budżetu województwa, co może prowadzić do trudności finansowych władz lokalnych. Najsilniejszy odpływ uwidacznia się przy wschodniej granicy oraz na północy województwa. Spowodowane jest to mniejszymi możliwościami zarobkowymi i słabszym rozwojem tych obszarów, przez co ludzie wyjeżdżają w poszukiwaniu lepszych warunków do życia.

Zlewnie migracyjne

Przechodząc do analizy napływów ludności do trzech największych miast województwa lubelskiego, Chełma, Zamościa i Lublina, w celu zobrazowania wyników posłużono się kartogramami przedstawiającymi zlewnie migracyjne. Ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej dane z GUS zapisane jako „#” zostały zamienione na „0”. Analizując zlewnię migracyjną Chełma, zauważyć można, że na początku badanego okresu liczba osób napływających do tego miasta była wyższa niż pod koniec badanego przedziału czasu. Najwięcej osób do miasta napływało w obu okresach z dwóch jednostek administracyjnych gminy wiejskiej Chełm i Dorohusk. Kolejnymi gminami z największym napływem były gminy skupione wokół aglomeracji oraz miasto Lublin. Napływ do miasta zmniejsza się wraz ze zwiększającym się oddaleniem od centrum, jednakże południowa część województwa notuje większy napływ niż północna. W latach 2018–2020 zauważyć można, że obszar napływu do Chełma znacznie się skurczył.

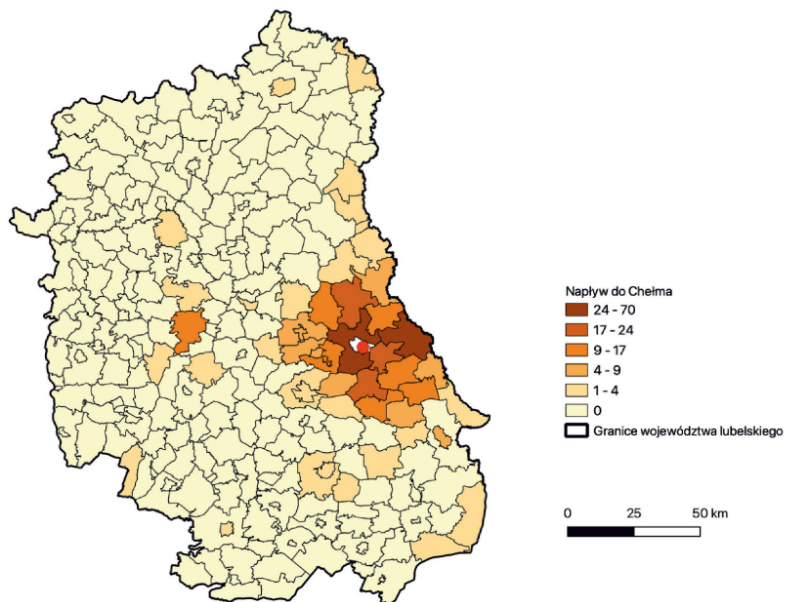
Przechodząc do analizy zlewni migracyjnej Zamościa, zauważyć można widoczną w tym przypadku zmniejszającą się liczbę osób przeprowadzających się do tego miasta. Dodatkowo również najbliższe otoczenie miasta stanowi największy napływ. W pierwszym okresie Zamość notuje największy napływ do centrum z gminy wiejskiej Zamość, a następnie z miasta Lublin. W drugim okresie drugie miejsce zajęła gmina Sitno wyprzedzając w tym przypadku Lublin. W latach 2018–2020 liczba osób przeprowadzających się z gminy wiejskiej Zamość w porównaniu z pierwszym okresem wzrosła. Zlewnia migracyjna Zamościa koncentruje się głównie w południowo-wschodniej części województwa.

Ostatnią badaną zlewnią migracyjną jest największa spośród wszystkich w województwie lubelskim, a należąca do Lublina. W tym przypadku, porównując dwa badane okresy, można zauważyć, że liczba osób migrujących do miasta się zwiększyła. Lata 2002–2004 odznaczają się większym rozproszeniem gmin, z których notowany jest napływ do centrum. W pierwszym okresie najczęściej osób przeprowadziło się z gmin Świdnik oraz Łęczna, natomiast w drugim z gmin Świdnik i

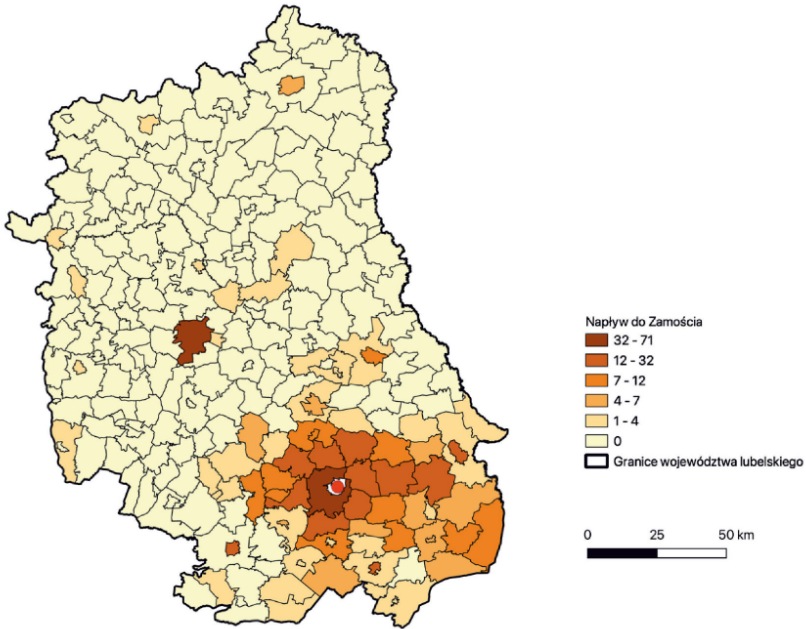
Ryc. 5. Zlewnia migracyjna Chełma w latach 2002–2004. (w os.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

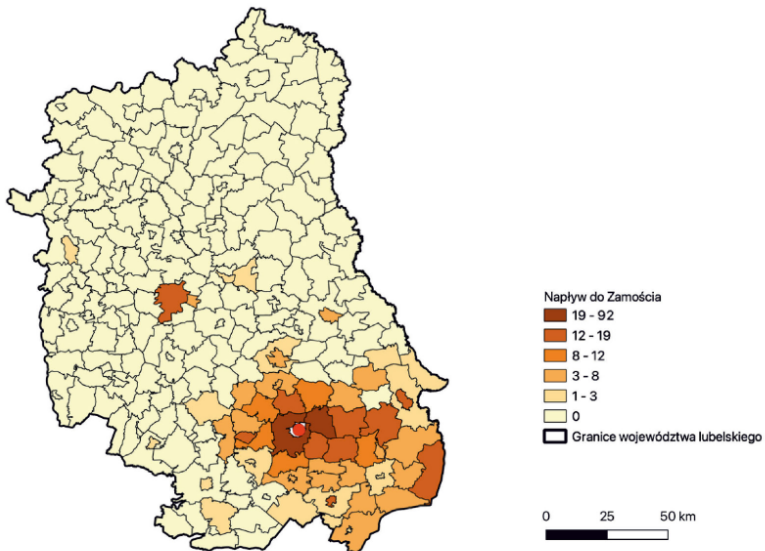
Ryc. 6. Zlewnia migracyjna Chełma w latach 2018-2020 (w os.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 7. Zlewnia migracyjna Zamościa w latach 2002–2004 (w os.)

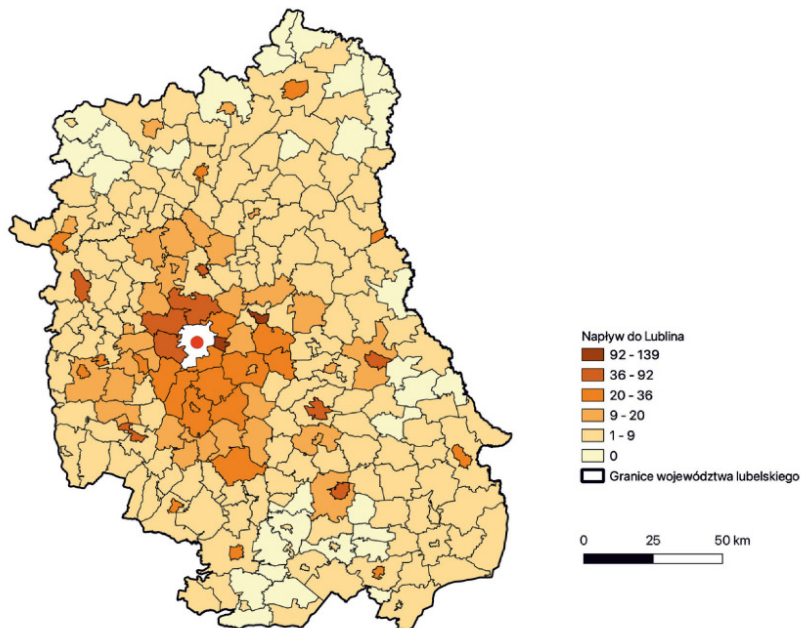
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 8. Zlewnia migracyjna Zamościa w latach 2018–2020 (w os.)

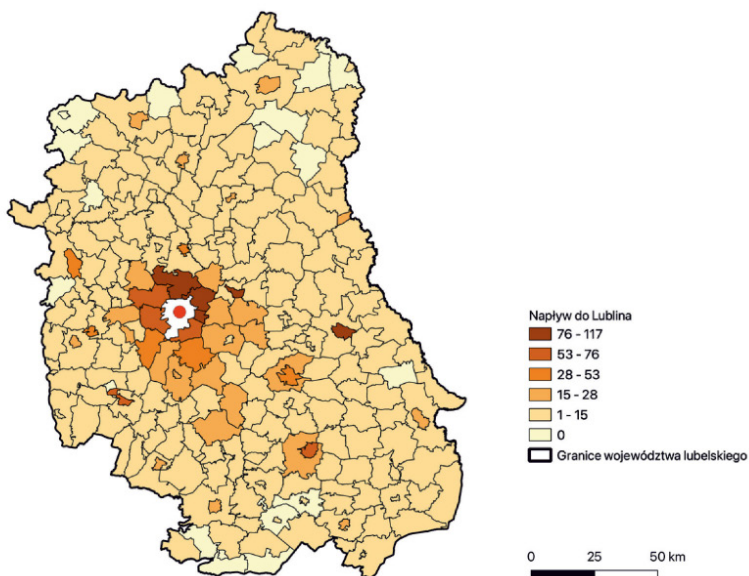
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 9. Zlewnia migracyjna Lublina w latach 2002–2004 (w os.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 10. Zlewnia migracyjna Lublina w latach 2018–2020 (w os.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Niemce. Ponadto, jak wynika z analizy, ludność napływała nie tylko z gmin sąsiadujących z Lublinem, ale i z innych większych jednostek administracyjnych. W latach 2018–2020 widoczne jest zmniejszenie napływu osób do gmin leżących w najbliższym otoczeniu miasta.

Analizując zlewnie migracyjne dla Chełma, Zamościa i Lublina, można zauważyć tendencję do zmniejszania się ich zasięgu. Dodatkowo wzrasta napływ ludności do samych stref podmiejskich miast. Gminy położone w większej odległości od środka zlewni zwykle nie powodują zwiększania jej obszaru.

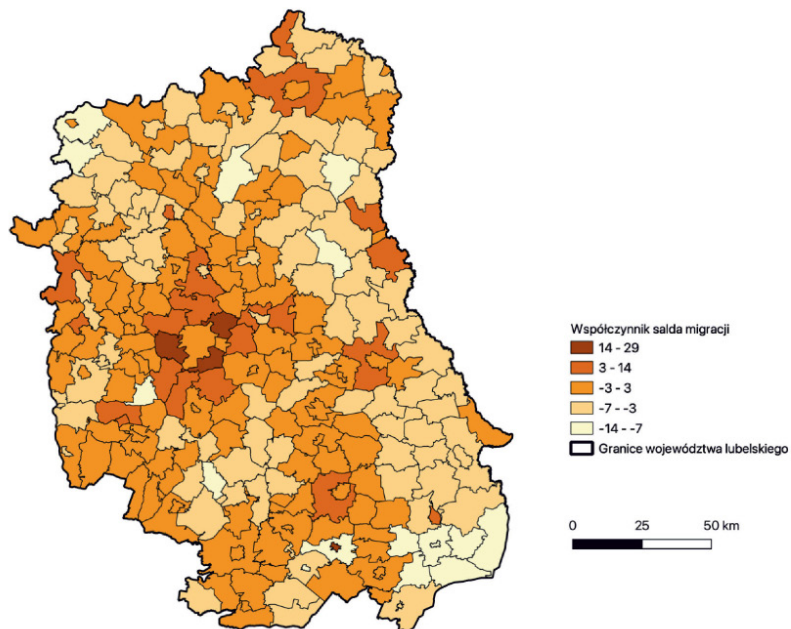
Saldo migracji

Saldem migracji wewnętrznych nazywa się różnicę pomiędzy liczbą osób, które przeprowadziły się do danego województwa, a liczbą osób, które z niego wyjechały. W przypadku województwa lubelskiego w ostatnich latach można zaobserwować utrzymujące się saldo ujemne. Saldo migracji w województwie lubelskim w 2019 roku wyniosło -6495 osób oraz -4685 osób w roku pandemicznym. Z analizy salda migracji wewnętrznych dla średniej z dwóch okresów 2000–2003 oraz 2018–2020 wynika, że większość gmin odnotowuje ujemne wartości współczynnika. W pierwszym okresie saldo dodatnie skupiło się głównie wokół dużych miast, w szczególności Lublina. Najwyższa wartość wystąpiła w Wólce (w) (28,7‰), Krasnobrodzie (mw) (20,7‰) i Głusku (w) (17,6‰). Natomiast z problemem odpływu ludności najbardziej zmagają się gminy: Ulhówek (w) (-13,6‰), Woła Mysłowska (w) (-12,2‰) i Józefów (mw) (-10,2‰). W drugim badanym okresie najwyższe saldo migracji odnotowano w gminach wiejskich: Głusk (30,2), Mełgiew (13,9‰) oraz Wólka (13,4‰). Najwyższe ujemnie saldo zanotowały gminy Łęczna (mw) (-14,8‰), Ulhówek (w) (-13,9‰) oraz Anopol (mw) (-13,5‰). Ujemne saldo migracji w latach 2000–2003 wystąpiło aż w 190 (spośród 241) gminach województwa lubelskiego, natomiast w latach 2018–2020 liczba gmin zwiększyła się aż do 202. Średnie saldo migracji w pierwszym badanym okresie osiągnęło poziom -2,2, a następnie wzrosło do -3,3 pod koniec badanego okresu.

Pogłębiający się nadal trend ujemnego salda migracji w województwie lubelskim stanowi dużą przeszkodę w rozwoju regionu. W najgorszym położeniu są gminy znacznie oddalone od większych miast, gdyż to właśnie z nich emigruje znaczna liczba osób. Widoczny jest proces suburbanizacji większych miast w szczególności Lublina, który ściąga do siebie imigrantów.

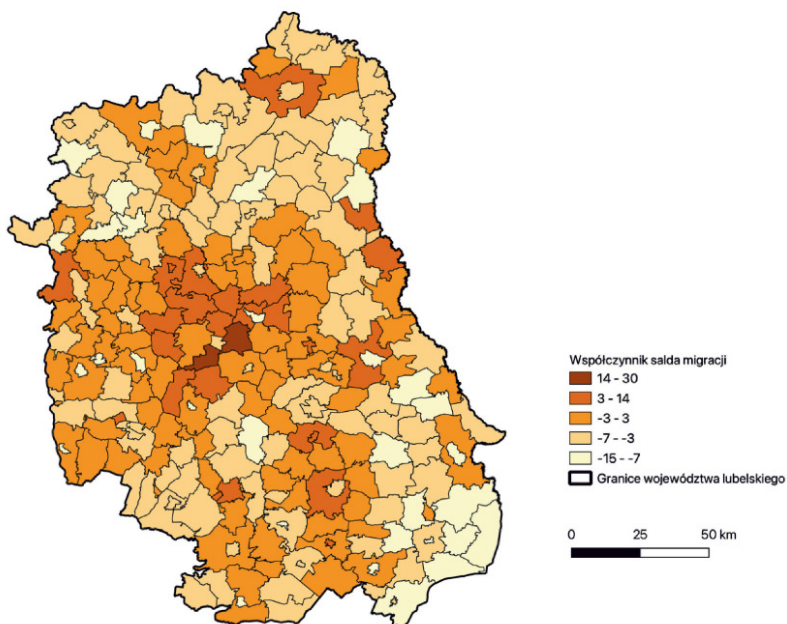
Kierunki migracji

Proces migracji odgrywa ważną rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym jednostki administracyjnej. Regiony z silnym odpływem ludności borykają się z wieloma problemami ekonomicznymi, jak trudność z pozyskaniem osób do pracy, czy społecznymi, jak przykładowo rozpad rodzin., Aby wyjaśnić przyczyny uwarunkowań i mechanizmów działań w celu przeciwdziałania temu zjawisku, istotne jest badanie procesów depopulacji. Lubelszczyzna zalicza się do województw borykających się z odpływem ludności. Zmiana miejsca zamieszkania szczególnie dotyczy ludzi

Ryc. 11. Współczynnik salda migracji w latach 2000–2002 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 12. Współczynnik salda migracji w latach 2018–2020 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

młodych szukających lepszych warunków do życia, pracy i nauki. W Polsce do lat 90. XX wieku istniał trend odpływu ludności z miast do wsi. Jednakże od końca XX wieku tendencja ta stopniowo malała (Kurek, Gała, Wójtowicz, 2014). Od lat 90. rozpoczął się w Polsce proces wyludniania się centrów miast synchronicznie ze wzrostem w strefie podmiejskiej – suburbanizacji (Winiarczyk-Rażniak, Raźniak, 2012).

Podczas badań zróżnicowania migracji istotna jest analiza kierunków migracji mieszkańców. Z analizy głównych kierunków migracji województwa lubelskiego w 2002 r. wynika, że głównie napływ ludności pochodzi z województwa mazowieckiego (1190 osób), a następnie z województwa podkarpackiego (608 osób). Wysokie pozycje odnotowało również województwo śląskie. Najmniejszym zainteresowaniem Lubelszczyznę wykazywały województwa opolskie (58 osób) oraz lubuskie (60 osób). W 2020 r. widoczny był znaczny spadek zainteresowania województwem lubelskim, liczba imigrantów w porównaniu z 2002 r. spadła o 4548 osób. W dalszym ciągu w 2020 r. mieszkańcy województwa mazowieckiego głównie przenosili się do województwa lubelskiego (1129 osób). Kolejne miejsca ponownie zajęły województwo podkarpackie (462 osób) oraz śląskie (270 osób).

W województwie lubelskim w 2002 r. w migracjach wewnętrznych znacznie przeważał odpływ do województwa mazowieckiego (4010 osób), a następnie do śląskiego (624 osób) oraz podkarpackiego (567 osób). Najmniejsze zainteresowanie wśród mieszkańców Lubelszczyzny wzbudzało województwo lubuskie (63 osób). Z porównania danych do 2020 r. ponownie wynika, że głównym kierunkiem migracji było województwo mazowieckie (4265 osób), a w dalszej kolejności podkarpackie (671) i małopolskie (629). Najmniej osób w 2020 r. wybierało za swój kierunek województwo opolskie (59 osób).

Badając przepływ migracyjny, GUS umieszcza potrzebne dane w bazie Demografia. W związku z tajemnicą statystyczną część danych jest utajniona, co znacznie utrudnia dokładne badanie migracji. Dane oznaczone jako „#” zostały więc zmienione na „0”. Do badania przepływów migracyjnych został utworzony podział na: Lublin, Lubelski Obszar Metropolitalny (składający się z gmin: Głusk (w), Jabłonna (w), Jastków (w), Konopnica (w), Lubartów (m), Lubartów (w), Mełgiew (w), Niedrzwica Duża (w), Niemce (w), Piaski (mw), Spiczyn (w), Strzyżewice (w), Świdnik (m), Wólka (w)), województwo lubelskie (bez Lublina i LOM) oraz reszta Polski (wszystkie gminy spoza województwa lubelskiego). Należy więc zauważyć, że odpływ ludności zamieszkującej Lublin do Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego w latach 2002–2004 wyniósł około 1589 osób. Saldo migracji pomiędzy LOM a Lublinem wyniosło -1050 osób. Ujemne saldo wystąpiło również pomiędzy Lublinem a resztą Polski i wyniosło -413 osób. Przyrost migracyjny wystąpił natomiast pomiędzy województwem lubelskim a Lublinem, do którego przeniosło się 1716 osób.

Migracje pomiędzy LOM, a resztą Polski w latach 2002–2004 zanotowały również ujemne saldo migracji wynoszące -34 osób. Napływ do Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego nastąpił zaś z województwa lubelskiego – 468 osób oraz większy z samego Lublina – 539 osób. W analizowanym okresie województwo lubelskie odnotowało ujemne saldo migracji w każdym z badanych kierunków. Saldo migracji pomiędzy pozostałymi gminami województwa lubelskiego a resztą Polski wyniosło -8627 osób.

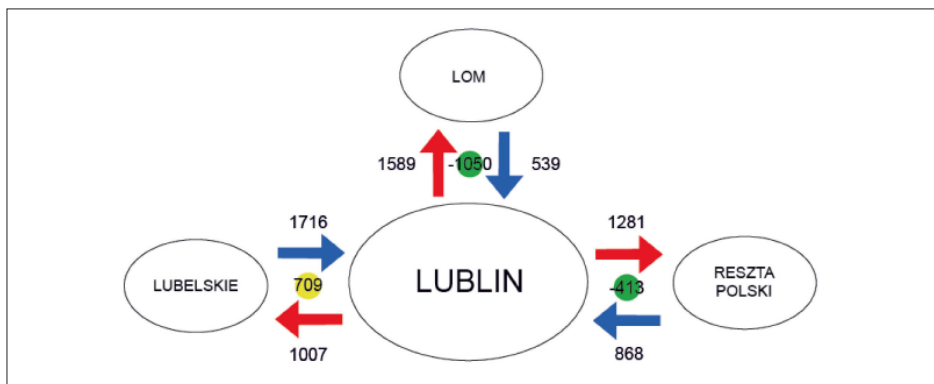
W latach 2018–2020 ponownie wystąpiło ujemne saldo migracji pomiędzy Lublinem a LOM oraz Lublinem a resztą Polski. Jednakże w porównaniu z poprzednim okresem wystąpił zwiększony napływ ludności podmiejskiej do centrum i wynosił 687 osób. Z Lublina do pozostałych województw wyemigrowało 1325 osób. Zmniejszona została również – o około 255 osób – liczba osób, które przeniosły się do Lublina z pozostałych gmin województwa lubelskiego. Znacząco w tym przypadku spadło saldo migracji pomiędzy Lublinem i województwem lubelskim – z 709 do 383 tys. osób.

Z kolei w latach 2018–2020 LOM zanotował dodatnie saldo migracji ze wszystkich z kierunków. Napływ ludności z województwa lubelskiego do obszaru metropolitalnego znacząco się zmienił, zwiększył się napływ (672 osób), a zmniejszył odpływ (455 osób). Kolejną różnicę w porównaniu z poprzednim okresem stanowił powiększony odpływ ludności metropolitalnej do pozostałych województw i mniejszy napływ spoza województwa lubelskiego. Ponownie migracje między województwem lubelskim a pozostałymi kierunkami notowało ujemne saldo migracji, które powiększyło się w przypadku migracji do LOM oraz reszty Polski, a zmniejszyło w przypadku odpływu do Lublina.

Reasumując należy stwierdzić, że widoczna jest zwiększona emigracja mieszkańców Lubelszczyzny do pozostałych województw w Polsce, co powoduje problemy demograficzne tego regionu. W każdym z przypadków dodatkowo uwidacznia się proces spowolnienia suburbanizacji. Widoczna jest również tendencja zmniejszonego zainteresowania napływem ludności z pozostałych gmin województwa lubelskiego do Lublina.

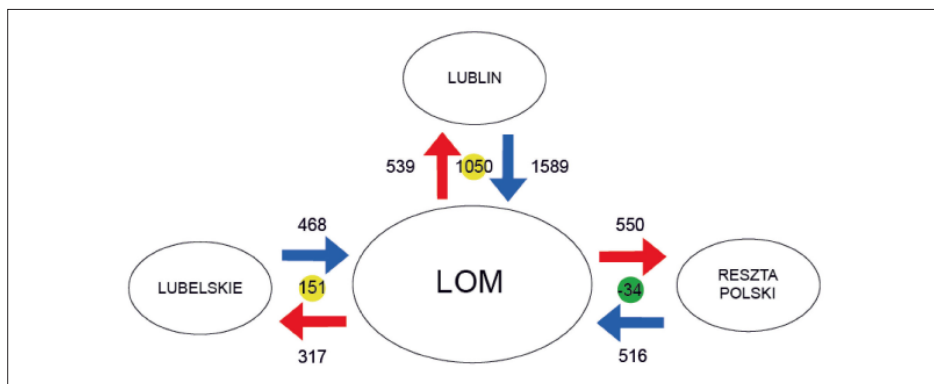
Podsumowanie

Celem niniejszego artykułu było przedstawienie zróżnicowania głównych kierunków i natężenia migracji w województwie lubelskim. Zagadnienie to jest szczególnie ważne z powodu istotnego wpływu migracji na rozwój regionu i jego przyszłość. Aby zrealizować założony cel, użyto różnych metod badań, dzięki którym zostały przedstawione zjawiska zachodzące w województwie. Pierwszym z wniosków jest, iż województwo lubelskie boryka się z problemem wyludniania szczególnie z terenów zlokalizowanych przygranicznie. Saldo migracji wewnętrznej od lat jest ujemne. Stały spadek przyrostu naturalnego oraz znaczny odpływ ludności do pozostałych województw powoduje, że z roku na rok spada liczba mieszkańców województwa lubelskiego. Kolejnym wnioskiem jest wysoka atrakcyjność Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego dla mieszkańców Lubelszczyzny. Do strefy podmiejskiej przeprowadza się zarówno spora liczba mieszkańców Lublina, co prowadzi do procesu suburbanizacji, ale również spora liczba mieszkańców z innych gmin województwa. LOM jest bardziej atrakcyjny dla mieszkańców Lubelszczyzny niż sam Lublin. Do napisania artykułu posłużyły głównie dane pozyskane z GUS, jednakże należy wziąć pod uwagę, że migracje nie są rzetelnie odnotowywane, przez co wyniki wskaźników mogą czasem się różnić od stanu rzeczywistego. W rezultacie dokonanych badań widoczne jest duże zróżnicowanie migracji na terenie województwa lubelskiego. Niekorzystne tendencje związane z tym zjawiskiem wywołują potrzebę implementacji konkretnych inicjatyw władz mających na celu poprawę sytuacji

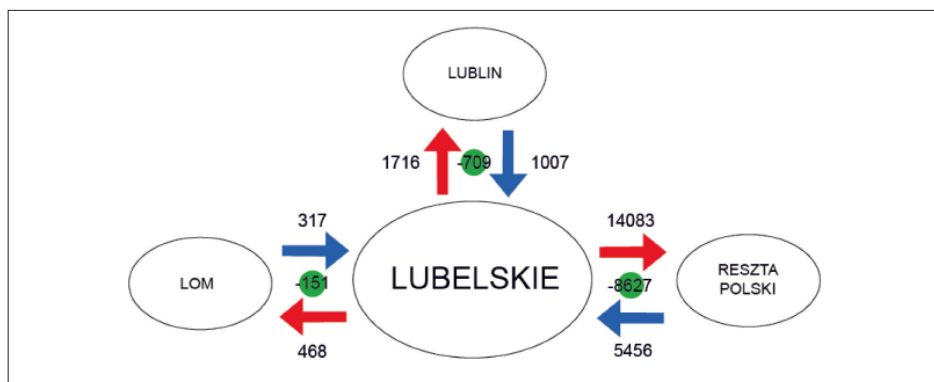
Ryc. 13. Schemat przepływów migracyjnych Lublina w latach 2002–2004 (w osobach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

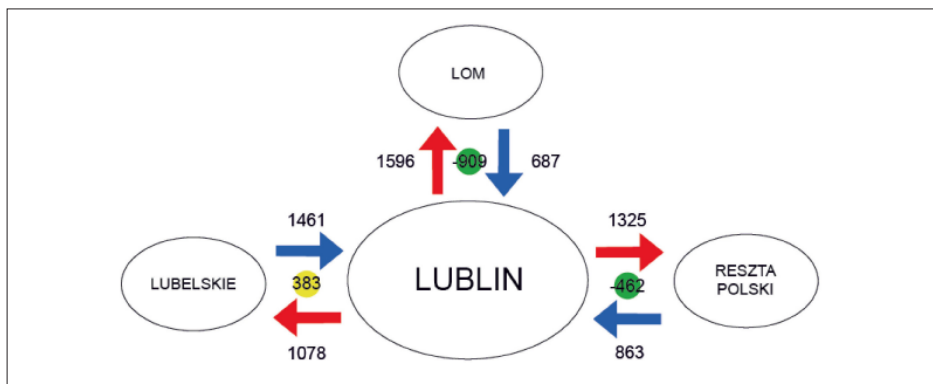
Ryc. 14. Schemat przepływów migracyjnych Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego w latach 2002–2004

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

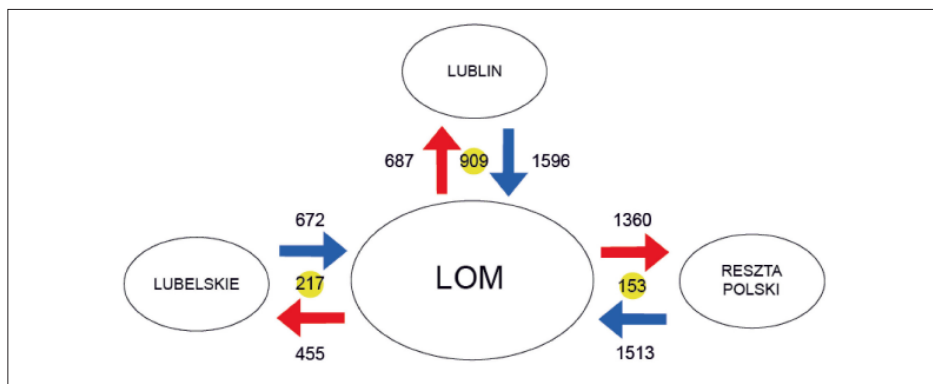
Ryc. 15. Schemat przepływów migracyjnych województwa lubelskiego w latach 2002–2004

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

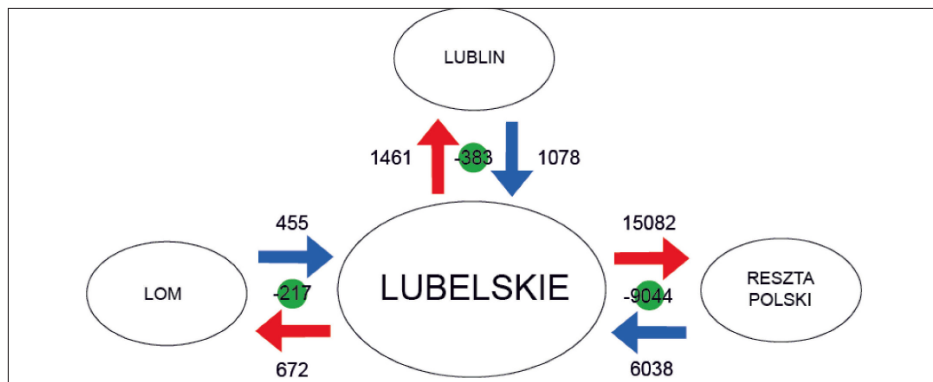
Ryc. 16. Schemat przepływów migracyjnych Lublina w latach 2018–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 17. Schemat przepływów migracyjnych Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego w latach 2018–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 18. Schemat przepływów migracyjnych województwa Lubelskiego w latach 2018–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

demograficznej w regionie. Realizacja sprecyzowanych przedsięwzięć przyczyni się do zmniejszenia dysproporcji między gminami, co z kolei przyniesie korzyści w postaci zwiększonego rozwoju gospodarczego województwa lubelskiego.

Literatura

- Bank Danych Lokalnych. Główny Urząd Statystyczny. Pozyskano z: <https://stat.gov.pl/> [dostęp: 20.08.2023]
- Anacka, M., Okólski, M. (2018). Migracje: pojęcia i metod. W: A. Kaniewska, M. Pluta (red.), *25 wykładów o migracjach*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Jelonek, A., Soja, M. (2013). *Podstawy geografii ludności*. Kraków: Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ.
- Kurek, S., Gałka, J., Wójtowicz, M. (2014). *Wpływ suburbanizacji na przemiany wybranych struktur demograficznych i powiązań funkcjonalno-przestrzennych w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe UP.
- Lewandowska-Gwarda, K., Antczak E. (2015). Migracje wewnętrzne w polskich miastach – analiza z wykorzystaniem przestrzennej dynamicznej metody przesunięć udziałów. *Roczniki Kolegium Analiz Ekonomicznych*, 39, 119–133
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (2013). Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich.
- Okólski, M., Fihel, A. (2012). Demografia. Współczesne zjawiska i teorie. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa
- Petrov, K., Marinov, P. (2020). Development of suburbanization in Europe. *Journal of Bio-based Marketing*, 3(1), 71–81
- Rosner A. (2014), Migracje wewnętrzne i ich związek z przestrzennym zróżnicowaniem rozwoju społeczno-gospodarczego wsi. *Wieś i Rolnictwo*, 1 (162).
- Śleszyński, P. (2006). Demograficzny wymiar suburbanizacji. W: S. Kozłowski (red.), *Żywiołowe rozprzestrzenianie się miast. Narastający problem aglomeracji miejskich w Polsce*. Polska Akademia Nauk, Komitet „Człowiek i Środowisko” przy Prezydium PAN, Białystok, Lublin, Warszawa.
- Wesołowska, M. (2011). Migracje ludności i ich skutki w regionie peryferyjnym (na przykładzie województwa lubelskiego). *Barometr regionalny*, 3(25), 59–65.
- Winiarczyk-Raźniak, A., Raźniak, P. (2012). *Migracje wewnętrzne ludności w polskich obszarach metropolitalnych u progu XXI wieku*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej.